

The Rabbis' Attitude towards Ecclesiastes

Mishnah Yadayim 3:5

A book that was erased such that 85 letters remained – which is the same number of letters as in “When the ark would set out” (Numbers 10:35-36) – renders the hand impure. A scroll on which 85 letters have been written – as in “When the ark would set out” – renders the hands impure.

All writings of scripture render the hands impure. Song of Songs and Ecclesiastes render the hands impure. Rabbi Judah taught: Song of Songs renders the hands impure, but there is a debate regarding Ecclesiastes. Rabbi Yose taught: Ecclesiastes does not render the hands impure, but there is a debate about Song of Songs.

Rabbi Shimon taught: Ecclesiastes is among the leniencies of the House of Shammai and the stringencies of the House of Hillel. Rabbi Shimon ben Azai taught: I received the tradition from the mouths of 72 elders on the day that they installed Rabbi Eleazar ben Azariah as the head of the Sanhedrin – that Song of Songs and Ecclesiastes render the hands impure.

Rabbi Akiva taught: God forbid that anyone from Israel might have disputed to suggest that Song of Songs does not render the hands impure! For there was no day as great as the one on which Song of Songs was given to Israel. For all Writings are holy, but Song of Songs is holy of holies. If there was a dispute, it was only over Ecclesiastes.

Rabbi Yohanan ben Joshua, the son-in-law of Rabbi Akiva taught: It is as Ben Azzai said – they were divided, and they resolved that it would render the hands impure.

ספר שנמחק ונשתיר בו שמונים וחמש אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון. מטמא את הידים. מגלה שכתוב בה שמונים וחמש אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון. מטמא את הידים.

כל כתבי הקודש מטמאין את הידים. שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים. ר' יהודה אומר שיר השירים מטמא את הידים. וקהלת מחלקת. רבי יוסי אומר קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלקת. רש"א. קהלת מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. אמר ר"ש בן עזאי. מקובל אני מפי שבעים ושנים זקן ביום שהושיבו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה. ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים. אמר רבי עקיבא. חס ושלום. לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים. שאין כל העולם כולו כדאי כיום שנתן בו שיר השירים לישראל. שכל הכתובים קודש. ושיר השירים קודש קדשים. ואם נחלקו. לא נחלקו אלא על קהלת. אמר ר' יוחנן בן יהושע בן חמיו של רבי עקיבא. כדברי בן עזאי כך נחלקו וכן גמרו:

Talmud Shabbat 30b

Rabbi Judah the son of Rav Samuel bar Shilat said in the name of Rav: The Sages wanted to hide the book of Ecclesiastes because its words contradict one another. Why did they not hide it? Because it begins and ends with words of Torah. It begins with words of Torah, as it is written, "What real value is there for a man in all the gains he makes beneath the sun?" (Ecclesiastes 1:2). And we interpret that in accordance with the House of Rabbi Yannai: "under the sun" there is no worth, but "before the sun" [i.e. when there was just Torah but no universe], there is worth.

It ends with words of Torah, as it is written: "The sum of the matter, when all is said and done: Revere God and observe His commandments, for this is the sum of mankind" (Ecclesiastes 12:13). Rabbi Eleazar taught: This means that the entire world was only created for this purpose. Rabbi Abba bar Kahana said: This [i.e. Torah] is equivalent to the weight of the entire world. Shimon ben Azzai (or some say it was Shimon ben Zoma) taught: The entire world was created only in order to offer this commandment.

And what of its words that contradict one another? It is written, "Anger is better than revelry" (7:3), and it is written, "Of revelry I have said that it is to be praised" (2:2).¹ It says, "I therefore praised enjoyment" (8:15), and it says, "Of merriment, 'What good is that?'" (2:2). There is no contradiction. "Anger is better than revelry" – good anger is the anger of the Holy One towards the righteous in the World to Come, which is better than the revelry that the Holy One displays towards the wicked in this world. "I therefore praised enjoyment" – that is the enjoyment that the Holy One displays towards the righteous in the World to Come." "I therefore praised enjoyment" – that is the joy of performing a *mitzvah*." And "Of merriment, 'What good is that?'" – that is merriment that is not borne of a *mitzvah*. This teaches that God's presence resides where there is neither gloom nor laziness, levity nor lightheartedness, talk nor idle chatter – rather it resides only where there is the joy of performing a *mitzvah*, as it says, "Now get me a musician; and it came to pass that the hand of the Lord came upon him as the musician played" (2 Kings 3:15).

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה, ומפני מה לא גנזוהו - מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה, תחילתו דברי תורה - דכתיב (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי רבי ינאי: תחת השמש הוא דאין לו, קודם שמש - יש לו. סופו דברי תורה - דכתיב (קהלת יב) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם. מאי כי זה כל האדם?

אמר רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: [אלעזר]) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה. רבי אבא בר כהנא אמר: שקול זה כנגד כל העולם כולו. שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה שמעון בן זומא אומר: לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה. ומאי דבריו סותרין זה את זה? - כתיב (קהלת ז) טוב כעס משחוק וכתיב (קהלת ב) לשחוק אמרתי מהולל. כתיב (קהלת ח) ושבחתי אני את השמחה וכתיב (קהלת ב) ולשמחה מה זה עשה. לא קשיא טוב כעס משחוק - טוב כעס שכועס הקדוש ברוך הוא על הצדיקים בעולם הזה, משחוק שמשחק הקדוש ברוך הוא על הרשעים בעולם הזה. ולשחוק אמרתי מהולל - זה שחוק שמשחק הקדוש ברוך הוא עם הצדיקים בעולם הבא. ושבחתי אני את השמחה - שמחה של מצוה, ולשמחה מה זה עשה - זו שמחה שאינה של מצוה. ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר (מלכים ב' ג) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'.

¹ N.B. NJPS reads מהולל, "It's mad."

Megillah 7a

מיתיבי: רבי מאיר אומר: קהלת אינו מטמא את הידים, ומחלוקת בשיר השירים. רבי יוסי אומר: שיר השירים מטמא את הידים, ומחלוקת בקהלת. רבי שמעון אומר: קהלת מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, אבל רות ושיר השירים ואסתר - מטמאין את הידים הוא דאמר כרבי יהושע. תניא, רבי שמעון בן מנסיא אומר: קהלת אינו מטמא את הידים, מפני שחכמתו של שלמה היא. אמרו לו: וכי זו בלבד אמר? והלא כבר נאמר (מלכים א' ד') (וידבר שלשת אלפים משל, ואומר) משלי ל' (אל תוסף על דבריו. מאי ואומר? וכי תימא: מימר - טובא אמר, דאי בעי - איכתיב, ודאי בעי לא איכתיב.